

Rapport deputaten dienst en recht

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Harderwijk 2011

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

1	Opdracht	3
2	Visieontwikkeling inzake predikantsambt	3
	2.1 Ontwikkeling predikantsprofiel	3
	2.2 Ontwikkeling beroepscode predikanten	4
3	Steunpunt SKW	4
4	Faciliterende instrumenten	5
	4.1 Ondersteuning beroepingswerk	5
	4.2 Mobiliteitsbevordering	6
	4.3 Permanente educatie	7
	4.4 Mentoraat	8
5	Advisering en hulpverlening	9
6	Ontwikkeling rechtspositie en arbeidsvoorwaardenbeleid	11
7	Permanente rol deputaatschap	11
8	Beschouwingen bij ons vertrek	11
9	Conceptbesluiten	14
Bijlagen:		
a.	Besluiten Generale Synode Zwolle-Zuid 2008	16
b.	Overzicht werkzaamheden hulpverlening en mobiliteit	21
c.	Instructie deputaatschap probleembehandeling	21
d.	Begroting kosten deputaatschap probleembehandeling	23
e.	Samenstelling deputaatschap	23

In dit rapport brengt het deputaatschap dienst en recht verslag uit over de periode tussen de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 en de Generale Synode van Harderwijk 2011. Het rapport geeft een beeld van de werkzaamheden van het deputaatschap, doet voorstellen voor de toekomst en sluit af met het advies het deputaatschap niet voort te zetten.

In de conceptfase is dit rapport voorgelegd aan het Steunpunt Kerkenwerk, het College van Bestuur van de Theologische Universiteit en aan de PredikantenVereniging/cgmv. Hun opmerkingen zijn grotendeels verwerkt in de eindversie.

1 Opdracht

Het deputaatschap kreeg -samengevat- als taak een bijdrage te leveren aan het versterken van de relatie tussen predikanten en kerkenraden in een veranderende wereld. Met het oog daarop lag de opdracht er om instrumenten aan te reiken, of de ontwikkeling ervan te stimuleren, waardoor predikanten sterker staan bij het invullen van hun taak en waardoor kerkenraden ondersteund worden om samen met hun predikant de gemeente toe te rusten tot dienstbetoon.

De Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 gaf tevens de opdracht aan het deputaatschap om zich in de verslagperiode overbodig te maken door taken op een verantwoorde manier onder te brengen bij instanties die daarvoor geoutilleerd zijn. Zaken die betrekking hebben op het functioneren van predikanten horen immers thuis bij de instanties die deze zaken regelrecht aangaan: kerkenraden waar de predikanten onderdeel van uitmaken, PredikantenVereniging/cgmv (PV/cgmv), Theologische Universiteit (TU), Vereniging Steunpunt Kerkenwerk (SKW; voorheen SKB) en de Vereniging VSE (VSE) .

2 Visieontwikkeling inzake predikantsambt

Taakstelling:

- Leiding geven aan de Regiegroep, waarin tevens zitting hebben de theologische universiteit, de predikantenvereniging, VSE, SKB, en het steunpunt gemeenteopbouw (SGO).

Deputaten kozen er voor het overleg met betrokkenen waar dit mogelijk was in een direct bilateraal contact tot stand te brengen. Resultaten van overleg zijn vervolgens besproken met andere instanties. Deze aanpak lag ook al enigszins besloten in de nieuwe samenstelling met deputaten die tevens nauwe relaties hebben met instanties die tot de gesprekspartners van het deputaatschap behoren. Een en ander heeft er toe geleid dat de Regiegroep is opgeheven.

Ontwikkeling Predikantsprofiel

Taakstelling:

- In overleg treden met de Theologische Universiteit en de Predikantenvereniging om op termijn te komen tot de ontwikkeling van een predikantsprofiel, zoals dat nodig is in de huidige kerkelijke en maatschappelijke context.

Een predikantsprofiel dient een beeld te geven van de beroepseisen waaraan een predikant moet voldoen (het beroepsprofiel) en daarnaast van de opleidingseisen (het opleidingsprofiel) die daaraan verbonden zijn. Duidelijk moet zijn waar de verantwoordelijkheden liggen voor de ontwikkeling van een predikantsprofiel. Het deputaatschap is van mening dat het SKW, als representant van de kerkenraden, en de PV/cgmv, als organisatie voor de predikanten, de geëigende instanties zijn die betrokken moeten zijn bij het tot stand komen

van het beroepsprofiel. Het deputaatschap vraagt de synode deze instanties uit te nodigen om te komen tot de samenstelling van een beroepsprofiel. De ontwikkeling van het opleidingsprofiel is de verantwoordelijkheid van de TU. Het zou goed zijn als de synode bij de TU de opdracht zou leggen het opleidingsprofiel samen te stellen op basis van het beroepsprofiel en vervolgens hierover in overleg te treden met het SKW en de PV/cgmv. Voor zover deputaten bekend, is de TU er niet meer mee bezig om het uit 2002 daterende profiel bij te stellen.

Ontwikkeling beroepscode predikanten

Taakstelling:

- Initiatieven te nemen gericht op het ontwikkelen door de geëigende organisaties van een breed gedragen beroepscode voor predikanten.

De PV/cgmv werkt aan de ontwikkeling van een beroepscode. Het gaat daarbij om een samenhangend geheel van normen en waarden met betrekking tot de beroepsuitoefening die de beroepsgroep hanteert, zowel intern als naar buiten. Naar verwachting wordt het concept in het najaar 2010 met de leden besproken en tevens is er overleg met de deputaten KO om een relatie te leggen met de nieuwe kerkorde. Zo mogelijk zal de beroepscode nog in een aanvullend rapport door deputaten aan de Generale Synode worden voorgelegd.

3 Steunpunt SKW

Taakstelling:

- Bevorderen dat het Steunpunt Kerkelijke Beheerszaken (SKB) alsnog gaat functioneren zoals is vastgelegd in Notitie Steunpunt i.o. versie 6 van het SKB en door de GS Amersfoort-C. 2005 was beoogd, namelijk als een apart instituut, weliswaar opgehangen aan de toen nog te realiseren vereniging kerkelijke beheerszaken maar gedragen door alle in aanmerking komende instanties;
- Bevorderen dat het SKB zich niet beperkt tot 'werkgevers'-functies, maar faciliterend bezig is voor zowel kerkenraden, als kerkelijke werkers en daarbij uit is op een goede balans van ieders belangen.
- Bezinning op de vraag welke taken op welke wijze verantwoord aan het SKB kunnen worden overgedragen, om zo mogelijk te komen tot de overdracht van taken aan de vereniging SKB.

Tijdens de verslagperiode was er regelmatig constructief en inhoudelijk overleg met het SKW, de nieuwe naam van SKB. Deputaten hebben geconstateerd, dat het SKW inzet op een goed 'personeelsbeleid' voor de kerken. Tevens dat het SKW steeds meer de professionaliteit heeft om taken, waar het deputaatschap momenteel mee belast is, over te nemen. Voor de kerken is het belangrijk zich bij het SKW aan te sluiten; het zou goed zijn als de synode hierop zou aandringen.

Ontwikkelingen en punten van overleg:

- Raad van Advies
Het deputaatschap, alsook het bestuur van het SKW, ziet als opgave om in de toekomst met betrokken instanties tot een gezamenlijke visie- en beleidsvorming te komen op het terrein van ondersteuning in brede zin van de relatie kerkenraden - predikanten. Daartoe acht het deputaatschap het zinvol dat er een Raad van Advies wordt ingesteld die het bestuur van het SKW gevraagd of ongevraagd kan adviseren over nieuw te ontwikkelen beleid, voorgenoemd beleid en een visie kan geven op de uitwerking van vigerend beleid. Nadrukkelijk aandachtspunt daarbij zou tevens moeten zijn de voortdurende analyse van de oorzaken van problemen in de relatie kerkenraden - predikanten.

Het deputaatschap is verder van mening dat de kerken ermee gediend zijn als deze Raad van Advies niet alleen bij het SKW zou fungeren, maar ten minste ook bij de PV/cgmV en de TU. Daarom neemt het deputaatschap er met instemming kennis van, dat het SKW de mogelijkheid onderzoekt om tezamen met de PV/cgmV, de TU, VSE en het deputaatschap probleembehandeling (in geval de Generale Synode tot instelling daarvan overgaat) te komen tot het instellen van een Raad en daarbij tevens de samenstelling en de taakstelling van die Raad nader uitwerkt.

- Samenwerking SKW-VSE
Het SKW en de VSE kwamen tot een nadere differentiatie van taken. Vanaf 2010 is het overleg over de emeritaatregeling onderdeel van de jaarlijkse bespreking tussen het SKW en PV/cgmV. De VSE richt zich in de toekomst op fondsbeheer en uitkeringen.
- Overdracht van mentoraat en mobiliteit.
In dit rapport wordt dit nader uitgewerkt.

Kosten van inzet SKW

Toename van taken binnen het SKW vraagt extra inzet van personeel. De kosten verbonden aan het geheel van de taakuitoefening door het SKW worden betaald uit de contributie die de aangesloten kerken verschuldigd zijn aan het SKW.

4 Faciliterende instrumenten

4.1 Ondersteuning beroepingswerk

Taakstelling:

- Uitwerking geven aan de eerder geformuleerde notitie 'Dienst en Recht en het plaatselijke beroepingswerk' bij de bemiddeling tussen vacante gemeenten en predikanten.

De Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 riep kerken en predikanten op om blijvend mee te werken aan de bevordering van de mobiliteit van predikanten. Gemeenten doen er goed aan het deputaatschap in te schakelen om te komen tot het beroepen van een predikant. Dan ontstaat een win-win-situatie:

- de vacante kerk komt in korte tijd in aanraking met een serieuze kandidaat voor de gemeente;
 - een predikant die van standplaats wil veranderen, krijgt daarvoor een reële kans.
- Bij bemiddeling in een beroepingsprocedure speelde het deputaatschap steeds in op de eigen inbreng van de vacante gemeente en de roeping van de predikant. De notitie 'Dienst en Recht en het plaatselijke beroepingswerk' gaf hiervoor de richting aan. Om dit werk te kunnen doen werd informatie verkregen van gemeenten over vacatures en van predikanten over wensen om te veranderen.

Overdracht aan SKW

Tegelijkertijd was er overleg met het SKW om te komen tot overdracht van deze taak. Deze overdracht vond plaats per 1 juli 2010. Het proces beroepingswerk, zoals het SKW dit invult, behelst het geven van advies en ondersteuning aan kerkenraden bij een predikantsvacature. Het SKW wil er aan werken dat de verantwoordelijkheden bij de juiste instanties blijven liggen. Betrokkenen moeten daarom goed zicht hebben op de eigen taak. Ter ondersteuning van de kerken stelde het SKW een 'handreiking beroepingswerk' samen, waarin taken, verantwoordelijkheden en procedures die nodig zijn om een predikant te beroepen vanaf het begin tot en met de bevestiging beschreven worden. Kerkenraden worden zodoende, mede aan de hand van het stappenplan in de 'handreiking beroepingswerk', begeleid bij het beroepen van een predikant. De verantwoordelijkheid voor het proces blijft bij de kerkenraad; het SKW is dienstverlener, geen initiatiefnemer. Een kerkenraad maakt een profielschets en een lijst van namen van mogelijke kandidaten. Ook nodigt hij kandidaten uit.

Het SKW geeft desgewenst ondersteuning door een gesprek of door een toetsing van profielen. De 'handreiking beroepingswerk' is een groeimodel. In de praktijk zal blijken welke aanpassingen nodig zijn om kerkenraden zo optimaal mogelijk van advies te kunnen dienen.

4.2 Mobiliteitsbevordering

Taakstelling:

- Mobiliteit van predikanten dient te worden losgekoppeld van de hulpverlening. Overdracht van deze mobiliteitstaak heeft prioriteit.
- Behartigen van de mobiliteit van predikanten door zo mogelijk te bemiddelen tussen vacante gemeenten en predikanten die van standplaats zouden willen veranderen.
- In overleg treden met de vereniging SKB om gezamenlijk te bezien hoe de taak van mobiliteitsbevordering het beste aan het SKB kan worden overgedragen.

De afgelopen jaren bemiddelde het deputaatschap tussen predikanten en gemeenten bij mobiliteitsvragen. Daarbij ging het om gemeenten die een predikant zochten en om predikanten die om verschillende redenen toe waren aan een andere gemeente. Uitgangspunt is een door een kerkenraad opgesteld gemeenteprofiel en predikantsprofiel. Op basis daarvan wordt bezien of er voor die gemeente een passende predikant beschikbaar is, c.q. voor een predikant een passende gemeente. Dit werk was mogelijk dank zij informatie-uitwisselingen en de netwerken van het deputaatschap. Om mobiliteit te bevorderen benadert het deputaatschap sinds kort ook zelf predikanten met de vraag of en wanneer zij aan een nieuwe gemeente toe zijn. In de meeste gevallen was bij mobiliteit-begeleiding geen sprake van een conflictsituatie tussen predikant en gemeente. Het ging om een nieuwe werksituatie die weer inspirerend kan werken voor iemands inzet. Lang niet alle gemeenten hebben hun vacature bij het deputaatschap gemeld. Ook hebben, naar inschatting van deputaten, lang niet alle predikanten die willen veranderen contact met het deputaatschap gezocht - ondanks de aansporing van de Generale Synode daartoe. Praktisch gezien was het maar goed ook dat kerken en predikanten hierin enigszins terughoudend waren; het deputaatschap was onvoldoende geoutilleerd om aan vraagstelling vanuit de breedte van het kerkverband voldoende recht te kunnen doen. Een reden temeer voor het deputaatschap om te werken aan een overdracht van de mobiliteitsbevordering.

Overdracht aan SKW

Het deputaatschap onderzocht, in overleg met het SKW, de mogelijkheid om de planmatige aanpak van de mobiliteitsondersteuning daar onder te brengen. Dit leidt er toe dat het SKW met ingang van 1 januari 2011 de mobiliteit van predikanten ondersteunt en daarmee deze taak van het deputaatschap overneemt. Ook in de zienswijze van het SKW is een open en actieve houding van kerkenraad en predikant ten aanzien van mobiliteit noodzakelijk. Men moet gezamenlijk gebruik willen maken van de instrumenten die daarvoor ter beschikking staan.

Het deputaatschap bepleit dat het SKW, met instemming van de synode, bij de kerken bevordert dat na zes jaar ambtsdienst in een bepaalde gemeente een evaluatiegesprek plaatsvindt tussen de predikant en kerkenraad, resp. begeleidingscommissie, met als doel te bezien of -en zo ja hoe- predikant, kerkenraad en gemeente elkaar over en weer toegevoegde waarde kunnen blijven bieden. Mogelijk kan dan de conclusie zijn dat het verfrissend is voor alle betrokkenen als de predikant zich beschikbaar stelt voor een andere gemeente door actief gebruik te gaan maken van de mogelijkheid van mobiliteitsondersteuning. Het thema 'mobiliteit' dient daarom in het regelmatig te houden functioneringsgesprek aan de orde te komen. Het gesprek na zes jaar is dan een logisch vervolg op de voorafgaande gesprekken hierover.

Ook als een predikant supervisie volgt, kan mobiliteit een aandachtspunt zijn. Organiseert een begeleidingscommissie een omgevingsanalyse, om zo een beeld te krijgen van het functioneren van de predikant binnen zijn gemeente, dan kunnen opmerkingen die leiden tot verbeterpunten de ontwikkelingspunten worden in een eventuele nieuwe gemeente.

Voor het geval kerkenraad en predikant van mening verschillen over de wenselijkheid van een mobiliteitsslag en samen geen goede oplossing vinden, kan advies ingewonnen worden bij het SKW.

Databeheer

Gegevens van (vacante) gemeenten en predikanten zullen door een op te richten "mobiliteitsbureau SKW" worden verzameld en ondergebracht in een 'databank'. Het SKW informeert kerkenraden en predikanten over wat in die databank is opgenomen. Aan predikanten die meer dan 6 jaar een gemeente dienen, wordt gevraagd of zij bereid zijn van standplaats te wisselen, en zo ja: binnen welke periode. Indien zij nog op hun standplaats willen blijven, wordt gevraagd naar de argumenten hiervoor. Tevens wordt hen gevraagd of zij hun competentieprofiel kunnen aanleveren. Deze inventarisatie kan schriftelijk via een formulier, of mondeling via een telefonisch onderhoud. Als de kerkenraad van een vacante gemeente om een groslijst vraagt, kan op basis van de door de kerkenraad gemaakte profielen, vanuit deze databank een selectie worden gemaakt en vertrouwelijk worden aangeleverd.

4.3 Permanente educatie

Taakstelling:

- Blijven participeren in het convenant met de Theologische Universiteit en de predikantenvereniging inzake de deskundigheidsbevordering van predikanten door middel van cursussen in het kader van Permanente Educatie Predikanten (PEP).
- Inzet op een eventuele herordening van de eindverantwoordelijkheid voor de organisatie van de PEP als ook inzake de acceptatie er van.

Doel van PEP is om alle predikanten up-to-date geschoold te houden. Dit kan ertoe bijdragen dat de taken in de gemeente goed en verantwoord worden uitgevoerd en tevens dat de vreugde in het ambt behouden blijft. In onze dynamische tijd, waarin veel zaken op predikanten afkomen, is doorgaande educatie noodzaak. Binnen de PV/cgmV en binnen de TU is men zich hiervan terdege bewust.

De ontwikkeling van de PEP kwam aanvankelijk wat traag op gang. Echter met de benoeming door de TU van een studiecoördinator is de ontwikkeling snel gegaan. Inmiddels is er een breed studieaanbod, dat zich concentreert op drie aandachtsgebieden: actuele theologie, cultuur en context, competenties. Naast de docenten van de TU worden andere docenten ingeschakeld teneinde een gevarieerd aanbod te creëren. In toenemende mate vindt samenwerking plaats met de NGK en de CGK.

De belangstelling voor de cursussen en studiedagen is groot en groeit nog steeds. Zowel predikanten als theologisch geïnteresseerden nemen eraan deel. Wel bestaat de indruk dat er nog een vrij grote groep predikanten is die nog niet heeft deelgenomen. Dat wil overigens niet zeggen dat deze predikanten helemaal niet aan permanente educatie doen.

Om predikanten een beeld te geven van de omvang van de door hen gevolgde educatie en om kerkenraden inzicht te geven in de jaarlijkse resultaten daarvan, is een puntensysteem ontwikkeld. Binnen dat systeem is ruimte om ook elders gevolgde educatie te laten wegen en mee te laten tellen. Deze mogelijkheid is bekend bij predikanten en wordt ook benut.

Uitgangspunt bij de PEP is dat het niet alleen een recht is, maar ook een plicht. Hoewel een predikant primair zelf verantwoordelijk is voor zijn educatie, blijft het nodig dat kerkenraden hierop toezien en dit royaal faciliteren. Het is niet duidelijk in hoeverre dit ook werkelijk gebeurt. Daarom acht het deputaatschap het gewenst dat de synode uitspreekt dat kerkenraden in de beroepsbrief, resp. in de afspraken betreffende de predikantstaak, opnemen dat de predikant verplicht is jaarlijks aan bijscholing te doen.

Rol deputaatschap

De rol van het deputaatschap is in de loop van deze verslagperiode veranderd en afstandelijker geworden. Het is dan ook geen bezwaar, dat het deputaatschap na deze periode stopt met participatie in de PEP. In de projectgroep PEP blijven de PV/cgmV en de

TU participeren, waarbij de PV/cgmv de eerst verantwoordelijke is voor het bewaken van de kwaliteit van de PEP. Om vanuit de praktijk gevoed te blijven, zal de projectgroep een klankbordgroep vormen die meedenkt over aanpak en inhoud. Het deputaatschap heeft de projectgroep voorgesteld ook het SKW hierbij te betrekken.

4.4 Mentoraat

Taakstelling:

- Optimaliseren van opzet en werkwijze van het mentoraat voor pasbeginnende predikanten, waarbij borging van het kwaliteitsniveau gezocht wordt in nadere scholing van een kleinere pool van mentoren en een eigen actieve rol van deputaten.
- Om te zien naar de mogelijke overdracht van de organisatie van het mentoraat aan een daarvoor in aanmerking komende instantie, dit mede in overleg met de theologische universiteit.

Het mentoraat voor beginnende predikanten kreeg een doorstart. Algemeen is het mentoraat positief ervaren. Ook mentoren doen met enthousiasme hun werk. Elke mentoraatperiode werd afgesloten met een rapport aan het deputaatschap. Het deputaatschap zette in op nadere invulling van het mentoraat door te kiezen voor een kleinere groep gekwalificeerde mentoren verspreid over het land. Tevens door aandacht te geven aan de scholing van mentoren. Het eerste punt is gerealiseerd. Scholing vindt plaats in het najaar van 2010. In totaal staan dan 12 (bij)geschoolde mentoren, verspreid over het land, gereed om ingezet te worden. Het deputaatschap bepleit dat het SKW de effectiviteit van het mentoraat voor beginnende predikanten elke drie jaar meet. Hiermee kan dit instrument steeds bijgesteld worden aan de geldende actualiteit.

Overdracht aan SKW

Het deputaatschap overlegde met het SKW om te komen tot overdracht van de organisatie van het mentoraat. Per 1 april 2010 ligt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van het mentoraat geheel bij het SKW. Deze overdracht is zorgvuldig voorbereid. Deputaten gaven informatie over de aard, het doel en de omvang van het werk. In goed overleg werd een werkomschrijving opgesteld. Gezien de ontwikkeling van de protocollen en de start van de (bij)scholing van de mentoren door het SKW lijkt het kwaliteitsniveau voor de komende tijd voldoende gewaarborgd.

Dat het mentoraat overgedragen is aan het SKW behoeft enige toelichting.

De Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 suggereerde de mentoraatbegeleiding onder te brengen in de opleiding van de predikanten tijdens de studie aan de TU. Het deputaatschap dacht daarbij aan een soort leervicariaat om zo de startbekwaamheid van aanstaande predikanten te bevorderen.

Bij nadere beschouwing waren deputaten van mening dat het belangrijk is voor predikanten om ondersteund en begeleid te worden tijdens de start van hun werkzaamheden. Daardoor wordt hun gelegenheid geboden om zowel persoonlijk als professioneel in het ambt te groeien. Mentoren kunnen vanuit hun dagelijkse praktijk kennis en kunde overdragen en direct inspelen op vragen waarmee een beginnend predikant worstelt. Deze overwegingen leidden ertoe dat deputaten kozen voor een voortzetting van het huidige mentoraat. Tevens is belangrijk dat de kerkenraad van de beginnende predikant mede verantwoordelijk is voor een goede ontwikkeling van de predikant. Met de huidige keuze voor de invulling van het mentoraat blijven de kerken verantwoordelijkheid dragen voor een begeleiding van beginnende predikanten. De PV/cgmv ondersteunt deze benadering.

Overigens is het goed hier te vermelden dat het SKW ook adviserend optreedt tegenover predikanten die op zoek zijn naar coaching en supervisie.

Kosten

De (beperkte) kosten voor een mentoraat zijn voor rekening van de kerk waaraan de predikant verbonden is. De kosten voor opleiding van de mentoren kwamen tot nu toe ten

laste van de kerkelijke quota. De kosten die het SKW maakt bij de invulling van de regierol en voor de kwaliteitsbewaking van het mentoraat komen vanaf heden ten laste van de SKW-begroting en worden derhalve betaald uit de contributies van de aangesloten kerken.

5 Advisering en hulpverlening

Taakstelling:

- Adviseren van kerkenraden en predikanten inzake het omgaan met concrete spanningen.
- Zo nodig inschakelen van deskundigen om de gevraagde hulp te verlenen.
- Ontwikkelen van een standaard voor het in rekening brengen van de kosten van hulp bij de kerkenraden, in overeenstemming met de gemeentegrootte.
- Hulp bieden bij vragen naar overgang tot een andere staat des levens naar artikel 15 KO, waarbij zaken als een traject van outplacement, omscholing en sollicitatie op de arbeidsmarkt aan de orde komen.

Een belangrijke taak van het deputaatschap is het adviseren en het verlenen van hulp aan kerkenraden en predikanten in situaties waarbij zich spanningen of conflicten voordoen in de onderlinge relaties. Richtinggevend voor de aanpak van dit werk zijn de werkafspraken zoals die ook op de website van het deputaatschap zijn gepubliceerd. Binnen het deputaatschap waren drie deputaten specifiek met dit werk belast. In een aantal situaties is externe professionele hulp ingezet. De kosten hiervan kwamen voor rekening van de desbetreffende kerken, of werden uit het eigen budget van het deputaatschap betaald. Voor de berekening van de kosten van hulpverlening ontwikkelde het deputaatschap een richtlijn. In de afgelopen periode sprak het deputaatschap met het SKW over een andere aanpak van deze hulpverlening, wat mede heeft geresulteerd in een concreet voorstel (zie hierna).

Toekomst hulpverlening; overdracht van taak

Naast educatie, planmatige werkbegeleiding en professionele ondersteuning in arbeidsrelaties kan actieve mobiliteit een instrument zijn, waardoor de relatie predikant-kerkenraad/gemeente goed blijft. Inzet van deze instrumenten verdient dan ook aandacht.

Uit de werkpraktijk van het deputaatschap blijkt dat er in de relatie predikant-kerkenraad/gemeente, ondanks genoemde ondersteuning, conflictsituaties ontstaan, waarbij óf de predikant, óf de kerkenraad/gemeente, óf beiden maar moeilijk en soms helemaal niet meer in staat zijn in beweging te komen in de richting van een oplossing. Het uit elkaar gaan van partijen door middel van een vrijwillige mobiliteitsstap blijkt dan veelal, lopende zo'n conflictsituatie, niet aan de orde te zijn; de strijd die gaande is, staat naar het gevoel van betrokkenen geen vertrek toe.

De oorzaak van dergelijke conflicten kan veelsoortig zijn. Het deputaatschap ontmoet situaties waarbij kerkenraden een niet of nauwelijks herkenbaar beleid voeren ten aanzien van de begeleiding van hun predikant. Tevens zijn er situaties waaruit blijkt dat een predikant niet (meer) past in een bepaalde gemeente of in een uitzonderlijk geval niet geschikt is voor het werk binnen een gemeente. In dit soort spanningsrelaties kan het onvermijdelijk worden dat de partijen uit elkaar gaan, hetzij dat er na een verzoeningstraject verplichte mobiliteit plaatsvindt, hetzij dat een predikant losgemaakt wordt van zijn gemeente en al of niet beroepbaar wordt gesteld. De inzet bij probleem/conflictsituaties vraagt een specifieke benadering, waarbij het SKW slechts een beperkte rol kan spelen. Met name ligt hier een eigen taak voor een te vormen 'deputaatschap probleembehandeling'.

Rol SKW

Voorwaarde voor de eventuele inzet van het SKW is, conform de uitspraak van de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008, dat onderlinge vervlechting van rollen voorkomen wordt en de probleembehandeling buiten het SKW ligt. De indruk mag niet ontstaan dat de

betrokkenheid van het SKW bij de reguliere mobiliteit en andersoortige steun aan kerkenraden en predikanten verbonden is aan probleemsituaties in de relatie predikant-kerkenraad. Waar het SKW meent een conflictsituatie te traceren, zal het verwijzen naar het deputaatschap probleembehandeling.

Deputaatschap probleembehandeling

Het deputaatschap stelt voor om de leiding bij en de coördinatie van de probleem/conflictbehandeling, waar het betreft spanningen of conflicten in de relatie predikant – kerkenraad/gemeente, te leggen bij een daartoe te benoemen ‘deputaatschap probleembehandeling’.

Dit deputaatschap kan bestaan uit vier personen met de nodige persoonlijke kwaliteiten en specifieke vaardigheden (zie Instructie Deputaatschap, Bijlage 3).

De werkbelasting zal naar verwachting gemiddeld per persoon drie dagdelen per week bedragen.

Het deputaatschap probleembehandeling richt zijn kennis en kunde op het oplossen van spanningsrelaties tussen kerkenraad/gemeente en predikant. Indien het in de gegeven situatie nodig is, zal het kiezen voor de inzet van specialisten, zoals bijvoorbeeld een mediator of een coach.

Aanvragen van kerkenraad en/of predikant komen rechtstreeks bij het deputaatschap binnen. Een aanvraag kan ook een gevolg zijn van een advies van het SKW aan de desbetreffende kerkenraad en/of predikant, als tijdens een ondersteuningstraject van het SKW blijkt dat problemen dieper liggen en er sprake is van conflicten. Het deputaatschap probleembehandeling en het SKW zullen bij de uitoefening van de eigen taken gebruik maken van elkaars netwerken, faciliteiten en diensten (zoals bijvoorbeeld mobiliteit, arbeids- (on)geschiktheid, etc.)

Houding kerkverband

Goede kerkelijke inbedding van de probleem/conflictbehandeling voorkomt vrijblijvendheid, stimuleert acceptatie en bewerkt tevens gerichte verantwoording van de wijze van aanpak. In deze opzet dient het kerkverband te accepteren dat visitatoren, classes en kerkelijke adviseurs zich tijdens het door het deputaatschap probleembehandeling gevolgde behandelingsproces zeer terughoudend opstellen om lopende processen niet te verstoren. Het deputaatschap probleembehandeling dient tijdens het proces leidend te zijn bij het inwinnen van adviezen bij derden.

Effecten inspanning probleembehandeling

Inzet van probleembehandeling kan verschillende effecten hebben:

- herstel van vertrouwen tussen partijen;
- inzet op een mobiliteitstraject met medewerking van partijen;
- inzicht in de onoplosbaarheid van het conflict en derhalve de noodzaak tot het in gang zetten van een losmakingstraject.

De eerste twee richtingen spelen zich af binnen de begrenzing van de relatie predikant - kerkenraad. Vanuit de mobiliteitstaak kan het SKW daarbij faciliteren.

Blijvend conflict

Voor het geval een losmakingstraject in gang gezet dient te worden, moet een breder kerkelijk veld worden gemobiliseerd. Dit geldt ook voor de situatie waarin door één, of door beide partijen in het conflict externe hulpverlening wordt geweigerd. Indien de deputaten probleembehandeling van oordeel zijn dat losmaking de geëigende aanpak is, leggen zij dit gemotiveerd neer bij de visitatoren ter toetsing en vervolgens bij de desbetreffende classis. Hiervoor is uiteraard de instemming van de desbetreffende kerkenraad nodig en zo mogelijk ook de instemming van de desbetreffende predikant.

Bezwaar en beroep

De kerkelijke bezwaar- en beroepsfaciliteit blijft in beeld. Inzet van het desbetreffende deputaatschap is ook nodig in geval een van de partijen in een conflict weigert mee te werken aan een oplossing.

Kosten

De kosten verbonden aan de inzet van deputaten en anderen die ingeschakeld worden, zijn voor rekening van de desbetreffende kerk, waarbij rekening gehouden dient te worden met de financiële draaglast van een kerk.

6 Ontwikkeling rechtspositie en arbeidsvoorwaardenbeleid

Taakstelling:

- Na te gaan hoe op het gebied van uitkering en begeleiding met (deels) afgekeurde predikanten gehandeld dient te worden op hun weg terug naar het ambt of naar een andere staat des levens.

Door het SKW is, in overleg met het deputaatschap, actief gewerkt aan de rechtspositie en het arbeidsvoorwaardenbeleid voor predikanten. Tevens nam het SKW de coördinatie van de begeleiding van (deels) afgekeurde predikanten over van de VSE. Het SKW vervult daarbij een regierol in de richting van kerkenraden en ARBO-dienst. Opzet is om in geval van ziekte zo snel mogelijk contact te leggen met de kerkenraad. Hiermee wordt beoogd predikanten sneller dan voorheen terug te laten keren in het arbeidsproces. In dit verband wordt tevens gewerkt aan een heldere klachten- en beroepsprocedure. Deputaten namen kennis van de resultaten van deze activiteiten. Gezien de ontwikkelingen bij de VSE en het SKW en de lopende herziening van de kerkorde leek het voor het deputaatschap niet zinvol door te gaan met een eigen onderzoek op dit terrein.

7 Permanente rol deputaatschap

Taakstelling:

- Zich geen permanente rol aan te meten, maar zulke initiatieven te ontplooien dat de gevestigde organisaties in onderlinge samenhang de taken van het deputaatschap kunnen overnemen.

Uit dit rapport blijkt, dat het deputaatschap, in overleg met instanties, gekomen is tot overdracht van taken. Waar nieuwe taken geschetst zijn, geeft het rapport een aanbeveling voor de invulling daarvan.

8 Beschouwingen bij ons vertrek

Taakstelling

- Voortgaande bezinning op de factoren die vreugde en leed van het predikantsambt bepalen, waaronder de veranderende kerkelijke en maatschappelijke context van het predikantsschap.

Dit rapport sluit af met het voorstel het deputaatschap dienst en recht op te heffen. Dit is mogelijk omdat in de afgelopen jaren steeds meer geaccepteerd is dat niet het deputaatschap eigenaar is van problemen rond de predikant en dat daarom niet hij de instantie dient te zijn die werkt aan de oplossing ervan. Als gevolg hiervan hebben diverse instanties hun verantwoordelijkheid opgepakt, met als resultaat dat de afgelopen jaren heel wat gebeurd is om de predikant en de kerkenraad de nodige ondersteuning te geven. Om iets te noemen:

- Beginnende predikanten krijgen begeleiding van een mentor, van wie de toerusting verbeterd is.
- De PV/cgmv is omgevormd tot een beroepsvereniging, die zich verantwoordelijk weet voor de beroepscode en de permanente educatie van haar leden, die de onderlinge zorg voor elkaar bevordert en die gesprekspartner is van het SKW bij het opstellen van de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden.
- De PEP is ontwikkeld tot een breed studieaanbod, waarvan steeds meer predikanten gebruik maken. Via een puntensysteem krijgen predikanten en kerkenraden een beeld van de jaarlijkse studie-inzet.
- De VSE concentreert zich weer op haar uitvoerende functie. Ze droeg de begeleiding van arbeidsongeschikte predikanten over aan het SKW. De VSE is in gesprek met het SKW en de PV/cgmv over emeriteringregelingen en is zich bewust van het spanningsveld tussen het omslag- en het kapitaalstelsel.
- Het SKW is opgericht, dat zich bezighoudt met de primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden van predikanten, dat ondersteuning geeft aan kerkenraden in hun rol van werkgever en dat faciliterend werkt voor de realisering van het mentoraat en de mobiliteit van predikanten. Het SKW trok een Adviseur Kerkelijk Personeelsbeleid aan, die door kerkenraden en predikanten kan worden ingeschakeld.

Al deze bemoedigende ontwikkelingen betekenen niet dat wij nu achterover kunnen gaan leunen omdat de zaken rond de predikant nu goed geregeld zijn. Het gevaar dreigt dat we met al deze ontwikkelingen genoeg nemen en onvoldoende blijvende aandacht hebben voor de oorzaken van het vraagstuk, die, zoals we eerder hebben geanalyseerd, zeer divers zijn.

Naar onze inschatting worden onze predikanten nog altijd niet adequaat toegerust en wordt de complexe kerkelijke en maatschappelijke context onderschat. Steeds meer is, naast kennis, de mentale bagage en persoonlijke stabiliteit bepalend voor het goed functioneren. Bij een vergrijzende populatie predikanten, opgeleid in de wereld van de typemachine en functionerend in de i-pad cultuur, is de psychische belasting hoog.

Daarnaast zorgt de toenemende kerkelijke verscheidenheid voor onzekerheid en instabiliteit in het leven van onze predikanten. Vele kerken zoeken eigen wegen binnen ruim geïnterpreteerde kaders. De cultuur van gemeenschappelijke vreugde om Gods kerk en van verbondenheid met de eigen identiteit is geen gemeengoed meer. De kerkelijke samenleving is hierin een afspiegeling van de brede samenleving. Binnen die kerken functioneert de predikant.

Identiteit is in de kerkelijke situatie een sleutelwoord. Maar het volstaat niet te zeggen 'we zijn één in Christus'. Eenheid in Christus vraagt om een vertaling in gedragingen, herkenbaarheid, onderlinge betrokkenheid, zorg voor elkaar. Om zo ver te komen is er sturing nodig binnen de kerken. Hier komt bij, dat een van de grote problemen van onze tijd is dat velen zich identificeren met personen. Dit vervangt vaak levensbeschouwingen en de rol van het kerkverband op basis van uitleg van de Bijbel. In dit verband is er behoefte aan leiderschap dat leer en leven weer met elkaar verbindt. Dat alles vraagt meer van predikanten dan we tot nu toe gewend waren van hen te vragen.

Als gevolg van de differentiatie in benaderingen passen predikanten niet meer in iedere gemeente. Als een predikant 'toevallig' verkeerd terecht komt, ligt daarmee een basis voor een probleem, het probleem van de 'omvallende' predikant.

We nemen helaas waar dat de latente hulpvraag groot is. Naar onze verwachting ontwikkelen zich in de nabije toekomst een significante hoeveelheid probleemsituaties, waardoor de hulpvraag niet af- maar toe zal nemen. Dit mede omdat er onvoldoende

interesse is in de oorzaak van de problemen en mede omdat een groot aantal predikanten onvoldoende vaak van gemeente verandert.

Wij zijn ervan overtuigd dat mobiliteit van predikanten in dit verband extra belangrijk is. Predikanten zouden niet langer dan zo'n zes jaar in een zelfde gemeente moeten werken. Anders ontstaat er eenzijdigheid, een tunnelvisie, dynamiek wordt belemmerd, groei wordt beperkt en de eigen ontwikkeling wordt geremd. Bovendien voorkomt het sneller rouleren binnen kerkelijke functies het ontstaan van bepaalde culturen en opvattingen. Met andere woorden: mobiliteit is gezond voor een predikant en voor de kerken. Erkenning door de PV/cgm van dit gegeven kan voor een doorbraak zorgen. Daar zou een onderlinge afspraak om te streven naar snellere roulatie haar vruchten kunnen afwerpen. Dat zou samen moeten gaan met de melding en registratie bij het SKW, waar zowel kerken als predikanten vervolgens terecht kunnen voor een nieuwe verbintenis.

En verder: hoe zit het met de opleiding van onze predikanten? Worden zij voldoende voorbereid op de genoemde stand van zaken? In de afgelopen periode zijn goede gesprekken gevoerd met de TU, maar wij hebben er geen zicht op gekregen wat eraan gedaan wordt om de opleiding van aanstaande predikanten te laten aansluiten bij hun verzwaarde taak en veranderende werkomgeving. Wellicht ook moeten zij tijdens hun opleiding nog specifiek toegerust en strenger geselecteerd worden.

Ook het SKW heeft nog een hele weg te gaan om kerkenraden meer toe te rusten voor hun taak van ondersteuning en begeleiding van predikanten.

De hartenkreet bij de beëindiging van ons deputaatschap is:

Word open over de oorzaken van het disfunctioneren van predikanten. Durf ze te benoemen.

En, minstens zo belangrijk: geef met elkaar een impuls aan de mobiliteit van predikanten.

We vragen hierover geen synode-uitspraken. We appelleren!

En als het in onze wereld niet kan zonder een organisatorisch geweten, een luis in de pels, geef die functie dan aan bijvoorbeeld de Raad van Advies, in te stellen op initiatief van SKW. Hoezeer die ook breed verankerd zal zijn in de kerkelijke organisaties, laat die Raad ook de onafhankelijke rol vervullen van de voortdurende vrager naar de oorzaken van het vraagstuk en laat die ook voortdurend, staande boven de partijen, de oplossingsrichtingen aan de orde, resp. ter discussie stellen.

De geschiedenis leert dat God in de kerk veel op gang wil brengen en dat door - vaak heel beperkte - mensen. Daarom eindigen we niet met onze zorgen maar met het vertrouwensvolle gebed dat God met de Geest van Christus vaardig wil zijn in onze kerken, zodat we groeien in de liefde voor Hem en voor elkaar.

Besluit 1: inzake uitoefening taak:

deputaten te dechargeren van het gevoerde beleid.

Grond:

het rapport geeft aan dat deputaten zich hebben ingezet om de door de Generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 gegeven opdrachten zorgvuldig en zo volledig mogelijk te volbrengen.

Besluit 2: inzake visieontwikkeling predikantsambt:

- a. het SKW en de PV/cgmv te verzoeken op korte termijn te komen tot de ontwikkeling van een beroepsprofiel voor predikanten, dat aansluit bij de huidige kerkelijke en maatschappelijke context;
- b. de TU op te dragen, in overleg met het SKW en de PV/cgmv, een opleidingsprofiel te ontwikkelen dat aansluit bij het in a. genoemde beroepsprofiel;
- c. de PV/cgmv te verzoeken, mede in overleg met het SKW en de TU, op korte termijn te komen tot de ontwikkeling van een breed gedragen beroepscode voor predikanten.

Gronden:

1. deputaten vragen terecht aandacht voor het op korte termijn ontwikkelen van een beroeps- en een opleidingsprofiel voor predikanten. In de veranderende maatschappij dient duidelijkheid te zijn omtrent de eisen die gesteld mogen worden aan een predikant, mede gezien vanuit de werksituatie van een predikant;
2. de in maatschappelijk opzicht vaak kwetsbare werksituatie van een predikant verlangt zowel in de richting van de kerken, als ook naar buiten, duidelijkheid omtrent de eisen en randvoorwaarden die verbonden zijn aan de uitoefening van het ambt. Een helder geformuleerde beroepscode betekent tevens een bescherming voor de predikant.

Besluit 3: overleg steunpunt SKW:

- a. uit te spreken: met waardering kennis te hebben genomen van het constructief overleg van deputaten met het SKW;
- b. de betrokken instanties op te roepen gehoor te geven aan een uitnodiging van het SKW deel te nemen aan een Raad van Advies.

Gronden:

1. deputaten melden de ontwikkelingen binnen het SKW die gericht zijn op ondersteuning van predikanten en kerkenraden en de inzet om daarbij ook op termijn toegankelijk en gericht dienstverlenend te blijven;
2. de bijdrage van een Raad van Advies kan de betrokken instanties scherp houden bij het uitoefenen van hun taak ten dienste van de predikanten.

Besluit 4: faciliterende instrumenten:

- a. de kerken en de predikanten op te roepen feitelijk mee te werken aan het realiseren van de door het SKW beoogde procesbegeleiding van het beroepingswerk.
- b. de kerken en de predikanten nogmaals op te roepen mee te werken aan het bevorderen van de mobiliteit van predikanten door vacatures tijdig te melden bij het SKW, evenals de wens om van standplaats te veranderen. Tevens mee te werken het thema 'mobiliteit' regelmatig aandacht te geven in functioneringsgesprekken.
- c. de kerkenraden op te roepen dat zij het hun predikant verplicht stellen jaarlijks bijscholing te volgen en tevens dat zij deze bijscholing naar behoren faciliteren.
- d. de kerkenraden op te roepen gebruik te maken van de mogelijkheid voor een mentoraat voor beginnende predikanten, zoals dit nu door het SKW georganiseerd en begeleid wordt.

Gronden:

1. Goed georganiseerd beroepingswerk bevordert de beoogde mobiliteit van predikanten. De notitie 'Dienst en Recht en het plaatselijk beroepingswerk' gaf hieraan tot nu toe richting. Door de ondersteuning van het beroepingswerk over te dragen aan het SKW, ligt de verantwoordelijkheid voor het proces in directere zin bij de kerkenraden.
2. Het bevorderen van mobiliteit van predikanten is een verantwoordelijkheid van kerken en predikanten gezamenlijk. Het vraagt derhalve ook een brede inzet. Het SKW kan hierin ondersteunend en stimulerend werken
3. In de afgelopen periode kwam het zowel inhoudelijk, als qua deelname tot een brede opzet van de educatie van predikanten. Met de introductie van een puntensysteem wordt het verplichtend karakter van deze educatie geaccentueerd. De kerkenraad dient de predikant opdracht, ruimte en middelen te geven om regelmatig bijscholing te volgen om zo naar behoren te kunnen blijven functioneren in de veranderende situatie, ook van het kerkelijk leven.
4. Met de overdracht van de organisatie aan het SKW staat het mentoraat dicht bij de kerken. Terecht is – gezien het gegeven argument- bij nader inzien gekozen voor een mentoraat aan het begin van het predikantschap. Om voortdurend alert te blijven op de effectiviteit van het mentoraat is een regelmatige evaluatie van aanpak en effect door het SKW noodzakelijk.

Besluit 5: hulpverlening en probleembehandeling:

- a. ermee in te stemmen dat hulpverlening in faciliterende zin een taak is van het SKW en derhalve niet tot de taak behoort van een deputaatschap;
- b. een 'deputaatschap probleembehandeling' te benoemen, bestaande uit vier personen met als taak leiding geven aan en voorzien in de coördinatie van de probleem/conflictbehandeling in de relatie predikant – kerkenraad/gemeente;
- c. de als bijlage in dit rapport opgenomen instructie voor het deputaatschap probleembehandeling vast te stellen;
- d. een budget vast te stellen (zie Bijlage 4 van dit rapport) dat deputaten probleembehandeling in voorkomende gevallen mede financieel in staat stelt waar nodig externe specialisten/deskundigen in te zetten.

Gronden:

1. met de keuze van de gezamenlijke plaatselijke kerken in de vereniging SKW voor de instelling, inrichting en uitbouw van het SKW, kozen de kerken gemeenschappelijk voor een instelling die faciliterend voor de kerken werkt;
2. probleembehandeling verlangt een door het kerkverband geregelde aanpak met ook de bevoegdheden die daaraan verbonden zijn;
3. probleembehandeling binnen de relatie predikant – kerkenraad/gemeente door een landelijk deputaatschap verdient vaak de voorkeur boven behandeling door classicale visitatoren vanwege het feit dat de betrokkenen elkaar in de regio kennen en in allerlei verbanden tegenkomen alsook vanwege het gecompliceerde van veel probleemsituaties;
4. ten aanzien van een bij de deputaten probleembehandeling lopende zaak dienen visitatoren, classes en/of kerkelijke adviseurs zich zeer terughoudend op te stellen, om lopende processen niet te verstoren. Op deze wijze kan optimaal gebruik gemaakt worden van de kennis en kunde van het deputaatschap en wordt voorkomen dat lijnen door elkaar gaan lopen;
5. gekozen wordt voor één landelijk deputaatschap en niet voor enkele regionale deputaatschappen, omdat alleen zo voldoende ervaring wordt opgebouwd en eenheid in aanpak wordt bevorderd.

Besluit 6; rol deputaatschap

- a. Het deputaatschap op te heffen.

Gronden:

- 1 Specifieke taken van het deputaatschap zijn overgedragen aan bestaande instanties binnen de kerken.
- 2 Deputaten adviseerden de nog niet ondergebrachte taken te leggen bij daartoe voorgedragen instanties.

Bijlagen**1 Besluiten GS Zwolle-Zuid 2008**

Besluit 1:

deputaten dienst en recht te dechargeren voor het gevoerde beleid onder dank voor de door hen verrichte arbeid.

Grond:

uit hun rapport is duidelijk dat deputaten zich hebben ingespannen de door de Generale Synode van Amersfoort-Centrum gegeven opdrachten zorgvuldig te volbrengen.

Besluit 2:

opnieuw deputaten te benoemen met als opdrachten:

- a. preventie:
 - voortgaande bezinning op de factoren die vreugde en leed van het predikantsambt bepalen, waaronder de veranderende kerkelijke en maatschappelijke context van het predikantschap;
 - mobiliteitsbevordering, zolang overdracht naar een op te richten steunpunt nog niet mogelijk is;
 - permanente educatie, voor zover deze nog niet in een adequate vorm gaande is;
 - mentoraat;
 - meewerken aan de ontwikkeling van het Steunpunt Kerkelijke Beheerszaken;
- b. advisering en hulpverlening;
- c. actie rond artikel 13 KO.
- d. aan de volgende GS te rapporteren wanneer en onder welke voorwaarden het mogelijk is D&R te ontslaan van de in besluiten 3-9 genoemde preventieve taken.

Grond:

door de voortschrijdende ontwikkelingen op het gebied van predikantszaken en mogelijke overdracht van taken is het dienstig door een vernieuwde instructie duidelijkheid te scheppen inzake de taak van deputaten, ook in relatie tot de taak van andere instanties die zich bezighouden met het predikantsambt.

Besluit 3:

inzake visieontwikkeling ten aanzien van het predikantsambt:

- a. uit te spreken dat deputaten vanuit de ervaren probleemsituaties en hun voortgaande bezinning in overleg dienen te treden met de Theologische Universiteit en de Vereniging van Predikanten bij de Gereformeerde Kerken in Nederland (PV) als beroepsgroep voor de ontwikkeling van een toekomstig te hanteren predikantsprofiel;
- b. deputaten op te dragen zich geen permanente rol aan te meten, maar zulke initiatieven te ontplooiën dat de gevestigde organisaties in onderlinge samenhang de nodige preventieve maatregelen nemen; daaronder valt ook het ontwikkelen van een breed gedragen beroepscode voor predikanten;

Gronden:

1. deputaten hebben terecht vanuit de probleemsituaties aandacht gevraagd voor de eigentijdse eisen die aan het predikantschap dienen te worden gesteld en hebben voorts het belang van de veranderende kerkelijke en maatschappelijke context onderkend;
2. het is spijtig dat het overleg voor de ontwikkeling van een predikantsprofiel tussen deputaten, de theologische universiteit en de predikantenvereniging nog niet van de grond gekomen is; dit overleg is temeer van belang omdat dit de aangewezen instanties zijn die de kerken kunnen voorzien van een in onze samenleving noodzakelijk geachte beroepscode voor predikanten;
3. in het overleg met instanties die zich bezig houden met predikantszaken (opleiding, begeleiding en arbeidsrechtelijke aspecten) behoren deputaten dienst & recht zich ondanks hun taak als stimulator van ontwikkelingen terughoudend op te stellen om te voorkomen dat zij als oplosser van problemen worden beschouwd.

Besluit 4:

inzake mobiliteitsbevordering:

- a. uit te spreken dat de bevordering van mobiliteit van predikanten dient te worden losgekoppeld van de hulpverlening en dat deputaten gemachtigd zijn inzake eventuele overdracht van deze taak te doen wat dienstig is, mits dat in overleg gebeurt met de eerst in aanmerking komende instanties;
- b. de kerken en de predikanten op te roepen blijvend mee te werken aan de bevordering van de mobiliteit van predikanten, doordat vacatures tijdig worden gemeld en wensen om van standplaats te veranderen worden doorgegeven – voorlopig nog bij deputaten dienst en recht;
- c. uit te spreken met belangstelling kennisgenomen te hebben van de notitie '*Dienst en Recht en het plaatselijke beroepingswerk*'.

Gronden:

1. doordat de taken van hulpverlening en mobiliteitsbevordering door dezelfde mensen moesten worden uitgevoerd kan ongewenste beeldvorming ontstaan over de predikanten voor wie wordt bemiddeld bij het vinden van een nieuwe standplaats; overigens behoort de bevordering van de mobiliteit als onderdeel van een goed arbeidsklimaat bij de taak van kerkenraden;
2. de doorstroming van predikanten is een goed instrument gebleken om het ontstaan van probleemsituaties in sommige gemeenten te voorkomen;
3. deputaten hebben een goede eerste aanzet gegeven voor een set regels die dienst kan doen bij de bemiddeling tussen vacante gemeenten en predikanten die omzien naar een andere standplaats.

Besluit 5:

inzake permanente educatie:

- a. deputaten op te dragen zo lang dit nodig is te bevorderen dat in de samen met de TU en de PV te ontwikkelen programma's voor de permanente educatie predikanten (PEP) naast de behandeling van theologische thema's ook aandacht wordt geschonken aan de eigentijdse eisen en vaardigheden die aan predikanten gesteld dienen te worden om goed te kunnen functioneren;
- b. er bij de plaatselijke kerken op aan te dringen dat zij permanente educatie voor hun predikanten stimuleren en faciliteren en hun predikanten voldoende tijd en middelen bieden om onder andere aan PEP-cursussen deel te nemen;
- c. de theologische universiteit te stimuleren inhoudelijk te blijven bijdragen aan de PEP;
- d. deputaten op te dragen in het gesprek over de eindverantwoordelijkheid voor en acceptatie van de PEP te doen wat dienstig is, mits dat in overleg gebeurt met de eerst in aanmerking komende instanties, de predikantenvereniging en de theologische universiteit.

Gronden:

1. het is wenselijk dat de volle breedte van het predikantsambt weerspiegeld wordt in de onderwerpen die binnen de PEP aan de orde komen;
2. voor het goed kunnen functioneren in de maatschappij is 'levenslang leren' normaal geworden; dat geldt in niet mindere mate voor de ambten in de kerk;
3. hoewel er meer theologische kennis en vaardigheden beschikbaar zijn dan alleen bij de docenten van de theologische universiteit, vraagt toch de spilfunctie van deze universiteit in ons kerkelijk leven om een stevige coördinerende inbreng bij de te geven cursussen;
4. de predikanten zelf lijken het best in staat leiding te geven aan de ontwikkeling van de PEP, omdat zij als doelgroep de behoefte van de cursisten kunnen peilen; het is wenselijk dat deputaten dienst en recht daarbij betrokken blijven zolang zij door hun hulpverleningswerk bekend zijn met wat er aan problemen speelt onder predikanten.

Besluit 6:

inzake het mentoraat:

- a. uit te spreken dat het aanbeveling verdient dat deputaten hun winst doen met de door GIDS gedane aanbevelingen (vgl. bijlage V rapport), met name inzake nadere scholing van de mentoren en inzake een actievere rol van deputaten zelf;
- b. uit te spreken dat deputaten gemachtigd zijn inzake eventuele overdracht van het mentoraat te doen wat dienstig is, mits dat in overleg gebeurt met de eerst in aanmerking komende instantie, de Theologische Universiteit.

Gronden:

1. door concentratie op een kleinere pool van goedgeschoolde mentoren en door inzet van deputaten zelf kan een verdere verhoging van de kwaliteit van het mentoraat worden bereikt;
2. van iemand die een opleiding heeft afgerond mag worden verwacht dat hij in staat is zijn functie naar behoren uit te voeren; daarom lijkt het minder gewenst predikanten na hun opleiding nog een uitgebreid mentoraat aan te bieden; het is dan ook aanbevelenswaard te onderzoeken of de begeleiding in de praktijk die predikanten nu aan het begin van hun predikantschap krijgen, kan worden ingebed in de stages die zij in het kader van hun opleiding volgen dan wel of de afronding van de opleiding in de praktijk wellicht op een andere manier gerealiseerd kan worden.

Besluit 7:

inzake meewerken aan ontwikkeling van het Steunpunt Kerkelijke Beheerszaken (SKB):

- a. deputaten op te dragen te bevorderen dat het SKB alsnog gaat functioneren zoals is vastgelegd in *Notitie Steunpunt i.o. Versie 6* van het SKB en door de GS Amersfoort-C 2005 was beoogd, namelijk als een apart instituut, weliswaar opgehangen aan de toen nog te realiseren vereniging kerkelijke beheerszaken maar gedragen door alle in aanmerking komende instanties;
- b. deputaten op te dragen te bevorderen dat het SKB zich niet beperkt tot 'werkgevers'-functies maar faciliterend bezig is voor zowel kerkenraden als kerkelijke werkers en daarbij uit is op een goede balans van ieders belangen.

Gronden:

1. deputaten hebben terecht geen gevolg aan hun opdracht gegeven om de wenselijkheid te onderzoeken het SKB kerkelijk in te bedden, zowel omdat de primaire ontwikkeling van het SKB nog altijd gaande is alsook omdat het SKB (ondanks het vele goede werk dat intussen verricht is) afgeraakt is van zijn oorspronkelijke opzet. Het spreken over een kerkelijke inbedding is pas weer zinvol als de ontwikkeling van het SKB verder is afgerond;
2. het is overeenkomstig de oorspronkelijke opzet dat bij de vaststelling van arbeidsvoorwaarden het SKB functioneert als was dat de werkgeversorganisatie tegenover Vak-GMV als de werknemersorganisatie; tegelijk was het van meet af de bedoeling dat het SKB er zou zijn voor kerkenraden èn kerkelijke werkers, overigens met uitzondering van individuele hulpverlening in conflictsituaties.

Besluit 8:

- advisering en hulpverlening:
- a. een budget vast te stellen voor het werk van deputaten van €35.500,-, dat deputaten ook in staat stelt incidenteel betaalde hulp in te schakelen;
 - b. deputaten te machtigen inzake eventuele overdracht van de taken advisering en hulpverlening te doen wat dienstig is, mits dat in overleg gebeurt met de eerst in aanmerking komende instanties;
 - c. met belangstelling kennis te nemen van de notitie *Werkafspraken hulpverlening*.

Gronden:

1. omdat niet te verwachten is dat het aantal verzoeken om hulp sterk zal dalen, is het niet verantwoord deze taak geheel op de schouders van slechts enkele deputaten te laten rusten; bovendien vraagt de hulpverlening soms om specifieke deskundigheid die niet altijd bij de deputaat-hulpverleners voorhanden is;
2. in maatschappelijke verhoudingen behoort de verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van werknemers tot de taak van de werkgever; omdat het SKB de taak van de kerkenraden als 'werkgevers' ondersteunt, dienen deputaten bij een eventuele overdracht van dit deel van hun werk met het SKB te overleggen;
3. deputaten hebben het oorspronkelijke *Concept protocol hulpverlening* op een verantwoorde manier verder uitgewerkt.

Besluit 9:

- inzake acties rond artikel 13 KO:
- a. deputaten op te dragen samen met deskundigen op het terrein van het kerkrecht en de wetgeving rond ziekte en pensionering:
 1. na te gaan welke gevolgen voor kerken en predikanten verbonden zijn aan de huidige generaal-synodale kerkorde- en uitvoeringsbepalingen en de in de Vereniging VSE-regelingen opgenomen afspraken;
 1. na te gaan of deze regelingen en afspraken voldoen aan huidige maatschappelijke verplichtingen die van een goede werkgever verwacht mogen worden;
 2. na te gaan welke generaal-synodale regels geformuleerd dienen te worden en/of welke veranderingen de kerken in de VSE-regelingen tot stand dienen te brengen om te voorkomen dat er voor kerken en predikanten bij herkeuring of terugkeer naar de ambtsuitoefening op financieel en arbeidsrechtelijk gebied ongewenste effecten ontstaan;
 - b. deputaten te machtigen met de uitkomsten van hun bij a genoemde werkzaamheden in samenspraak met betrokkenen te doen wat dienstig is zodat op het gebied van uitkering en begeleiding zo met (deels) afgekeurde predikanten gehandeld wordt op hun weg terug naar het ambt of naar een andere staat des levens dat recht gedaan wordt aan redelijkheid en billijkheid.

Gronden:

1. deputaten hebben veel werk gehad aan begeleiding van kerkenraden en predikanten vanwege herkeuringen die de Vereniging VSE aan predikanten oplegde op grond van haar verantwoordelijkheid om bestaande situaties van (deels) afgekeurde predikanten kritisch te bezien. Herkeuringen vonden plaats conform de door de kerken als leden van de Vereniging VSE goedgekeurde procedures.
Deputaten constateerden:
 - dat de richtlijnen van de Vereniging VSE op dit moment niet voorzien in een beroepsprocedure voor de desbetreffende kerken;
 - dat het soms niet de plaatselijke kerk en de classis zijn die bepalen of een predikant (deels) overgaat tot een andere staat des levens, maar de Vereniging VSE die hiertoe soms de aanzet geeft met haar rapport van haar arbeidsdeskundige en haar besluit de uitkering stop te zetten. Immers indien de Vereniging VSE op basis van zo'n rapport aangeeft dat er voor een predikant (bepaalde) ruimte bestaat om met een hoger percentage arbeidsgeschiktheid werk buiten de kerk te verrichten, kan een kerk zich om financiële redenen gedwongen zien haar predikant daarvoor (deels) af te staan. Indien een kerk

- haar predikant in zo'n situatie handhaaft, staat zij voor de opgave de ontbrekende kosten zelf te betalen;
2. ook de Vereniging VSE regeling bij terugkeer in het ambt is een punt van zorg omdat de zogenaamde wachtgeldregeling doorgaans een veel lager uitkeringsbedrag aan de kerken toekent dan de toegepaste ziektegeduitkering met als gevolg dat de desbetreffende kerk het verschil moet bijpassen om de predikant 'naar behoren te onderhouden' (zie artikel 13 KO).
Tegelijk boeten predikanten soms in inkomen in, namelijk waar kerken zich voor de hoogte van hun betaling aan de predikant volledig afhankelijk hebben gemaakt van de uitkering van de Vereniging VSE door deze naar art. 11 KO volledig aan Vereniging VSE uit te besteden;
 3. op dit moment ontbreken afspraken voor de kerken inzake de vraag onder welke voorwaarden op het gebied van uitkering en begeleiding zij (deels) afgekeurde predikanten dienen te behandelen op hun weg terug naar het ambt of naar een andere staat des levens;
 4. gezien de moeiten die er geweest zijn en die mogelijkerwijs zich kunnen herhalen, is het ongewenst dat pas na de besluitvorming van de volgende GS gehandeld zou kunnen worden.

Besluit 10:

voor het nieuw benoemde deputaatschap de volgende instructie vast te stellen:

SAMENSTELLING

Het deputaatschap dienst en recht bestaat uit acht personen (met vier secundi), die uit hun midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester kiezen. Er zullen aparte secties worden gevormd voor respectievelijk aansturing en uitvoerende taken.

VISIEONTWIKKELING INZAKE HET PREDIKANTSAMBT

Deputaten treden in overleg met de Theologische Universiteit en de Predikantenvereniging om op termijn een met in achtneming van de schriftuurlijke en geestelijke vereisten voor het predikantschap predikantsprofiel te ontwikkelen zoals dat nodig is in de huidige kerkelijke en maatschappelijke context. Daarvan zullen de consequenties doorberekend worden voor de opleiding en begeleiding van predikanten.

Deputaten streven naar een leidende rol binnen de Regiegroep, waarin tevens zitting hebben de Theologische Universiteit, de Predikantenvereniging, de Vereniging VSE, het SKB, en het steunpunt gemeenteopbouw (SGO).

MOBILITEITSBEVORDERING

Deputaten behartigen de mobiliteit van predikanten door zo mogelijk te bemiddelen tussen vacante gemeenten en predikanten die van standplaats zouden willen veranderen.

Deputaten doen wat dienstig is inzake een eventuele overdracht van de taak van mobiliteitsbevordering.

PERMANENTE EDUCATIE

Deputaten blijven participeren in het convenant dat gesloten is met de theologische universiteit en de predikantenvereniging inzake deskundigheidsbevordering van predikanten door middel van cursussen in het kader van permanente educatie predikanten (PEP).

Deputaten doen wat dienstig is inzake een eventuele herordening van de eindverantwoordelijkheid voor de organisatie van de PEP alsook inzake de acceptatie van de PEP.

MENTORAAT

Deputaten continueren opzet en werkwijze van het mentoraat voor pasbeginnende predikanten, waarbij zij het kwaliteitsniveau waarborgen.

Deputaten doen wat dienstig is inzake een eventuele overdracht van de taak van het mentoraat.

FUNCTIONERING VAN EEN STEUNPUNT

Deputaten treden in contact met alle betrokkenen om te bevorderen dat het steunpunt kerkelijke beheerszaken gaat functioneren zoals oorspronkelijk was bedoeld.

ADVISERING EN HULPVERLENING

Deputaten adviseren kerkenraden en predikanten inzake het omgaan met concrete spanningen; hun reis- en verblijfskosten brengen zij bij de kerkenraden in rekening. Deputaten leggen ten behoeve van de hulpverlening een lijst aan van professionele deskundigen die bekend zijn met de specifieke eisen van de kerkelijke situatie; ook kunnen zij gebruik maken van, te coachen, vrijwilligers.

Deputaten schakelen wanneer zij dat nodig achten deskundigen in om de gevraagde hulp te verlenen; de kosten van deze hulp brengen zij indien mogelijk in rekening bij de kerkenraden, waarvoor zij een standaard ontwikkelen in overeenstemming met de gemeentegrootte; voor kleinere gemeenten kunnen zij gebruik maken van het door de synode vastgestelde budget.

Deputaten bieden hulp bij vragen naar overgang tot een andere staat des levens naar artikel 15 KO, waarbij zaken als een traject van outplacement, omscholing en sollicitatie op de arbeidsmarkt aan de orde komen.

Deputaten doen wat dienstig is inzake een eventuele overdracht van de taak van advisering en hulpverlening.

ACTIE ROND ARTIKEL 13 KO

Deputaten houden zich bezig met de vraag hoe op het gebied van uitkering en begeleiding met (deels) afgekeurde predikanten gehandeld dient te worden op hun weg terug naar het ambt of naar een andere staat des levens.

2 Overzicht werkzaamheden hulpverlening en mobiliteit; periode juli 2007 – september 2010

In de genoemde periode vroegen 14 kerken hulp.

Daarnaast liepen nog 7 zaken uit de voorafgaande periode.

Ten aanzien van mobiliteit zijn 21 kerken/predikanten geadviseerd.

In 15 gevallen heeft dat tot een beroep geleid.

3 Deputaatschap probleembehandeling; Instructie

Samenstelling

Het deputaatschap bestaat uit vier personen.

De deputaten dienen te beschikken over persoonlijke kwaliteiten als:

- goed analytische vermogen;
- onafhankelijke opstelling;
- inzicht in bestuurlijke verhoudingen;
- sociale vaardigheid;
- kunnen werken in teamverband;
- in staat zijn situaties snel te doorzien;

en tevens over specifieke vaardigheden als:

- pastorale vaardigheid met kennis van de leef- en werkwereld van een predikant en het werkkerrein van een kerkenraad;
- ervaring met mediation;
- algemeen juridisch en kerkrechtelijk inzicht;
- affiniteit met procesbewaking, organisatie, coördinatie, administratie.

Opdracht

Het deputaatschap geeft leiding aan en voorziet in de coördinatie van de probleembehandeling bij conflicten in de relatie predikant – kerkenraad/gemeente. Het richt zijn kennis en kunde op het oplossen van spanningsrelaties tussen predikant en kerkenraad/gemeente. Deputaten schakelen, indien zij dit in de gegeven situatie nodig achten, externe specialisten/ deskundigen in, zoals bijvoorbeeld een mediator of een coach.

Aanvraag inzet deputaatschap

Aanvragen van kerkenraad en/of predikant komen rechtstreeks bij het deputaatschap binnen.

Het deputaatschap zorgt dat het adres van het deputaatschap bij de kerken bekend is.

Kosten inzet deputaatschap

Deputaten brengen bij de desbetreffende kerkenraden de kosten in rekening, zoals die zijn uitgewerkt in bijlage A bij deze instructie. De kosten voor inzet van specialisten/ deskundigen van buiten het deputaatschap zijn normaliter voor rekening van de betreffende kerken.

Deputaatschap en kerkverband

Tijdens het behandelingsproces van een zaak door deputaten mogen zij er op rekenen dat visitatoren, classes en kerkelijke adviseurs zich ten aanzien van de in behandeling zijnde zaak zeer terughoudend opstellen om lopende processen niet te verstoren. Indien de deputaten tot het oordeel komen, dat losmaking de gewenste aanpak is om een conflict te beëindigen, leggen zij dit oordeel gemotiveerd neer bij de visitatoren ter toetsing en vervolgens bij de desbetreffende classis. Hiervoor is uiteraard de instemming van de desbetreffende kerkenraad nodig en zo mogelijk ook de instemming van de desbetreffende predikant.

Deputaatschap en SKW

Het deputaatschap onderhoudt contact met het SKW om desgewenst gebruik te (laten) maken van de faciliteiten en diensten die het SKW kan bieden op het gebied van mobiliteit, detachering(scontracten), arbeids(on)geschiktheid e.d.

Deputaatschap probleembehandeling; Regeling kostenberekening (bijlage A)

Deputaten treden desgevraagd in contact met kerkenraden en predikanten inzake onderlinge spanningen.

Deputaten brengen de volgende kosten in rekening bij de kerkenraad die om hulp vraagt:

- 1 Reiskosten deputaten: € 0,28 per km
- 2 Kantoor-/telefoonkosten: eenmalig € 25,--
- 3 Vergoeding contacturen:
 - Voor gemeenten tot 300 leden: € 25,-- per uur per deputaat
 - Voor gemeenten van 300-600 leden: € 50,-- per uur per deputaat
 - Voor gemeenten met meer dan 600 leden: 75,-- per uur per deputaat

Voor de bepaling van het aantal leden van een gemeente geldt de betreffende vermelding in de meest recente uitgave van het 'Handboek van de Gereformeerde Kerken in Nederland'.

Bestemming vergoeding contacturen

De ontvangen vergoedingen voor de contacturen stort het deputaatschap in een door hem beheerd fonds, waaruit worden betaald de kosten voor het inschakelen van externe deskundigen, voor zover die niet door de betreffende gemeente kunnen worden opgebracht;

Kosten inschakeling externe deskundigen

Deputaten schakelen, wanneer ze dat nodig achten, externe deskundigen in om de door een predikant en/of kerkenraad gevraagde hulp te verlenen.

- Voor gemeenten met *meer dan 300 leden*, komen de kosten voor deze hulp voor eigen rekening.
- Voor gemeenten met *maximaal 300 leden* kunnen deputaten zo nodig een deel van de kosten voor rekening van het deputaatschap nemen.
- De omvang van dit deel zal dan in overleg met betreffende kerkenraad en na bestudering van de betreffende kerkelijke financiën door deputaten worden vastgesteld.

Informatie over kostenaspect

Bij een eerste contact wordt de betreffende kerkenraad geïnformeerd over boven geschetst kostenaspect.

De penningmeester van het deputaatschap dient een declaratie van kosten in bij de betreffende kerkenraad.

4 Begroting kosten deputaatschap probleembehandeling

Begroting voor een periode van drie jaar

Vergader- en reiskosten: 3 x € 2.000,--	€ 6.000,--
<i>Contact met kerken:</i>	
Niet bij kerken declareerbare kosten: 3 x € 2.000,--	€ 6.000,--
Totaal voor een periode van drie jaar:	€ 12.000,--

5 Samenstelling van het deputaatschap

K. van den Berg, Soest	(coördinatie advisering/hulpverlening)
A.P. Boonstra, Barneveld	(coördinatie mobiliteit)
F. Caan, Vlissingen	(secretaris/penningmeester)
W.F. Haitsma, Putten	
H.F. Jansma, Dalfsen	
W. Korf, Bodegraven	
C. van der Leest, Groningen	(voorzitter)
R. Tigelaar, Hardenberg	

Adres van het deputaatschap

E-mailadres: dienstenrecht@gkv.nl

Postadres: Rosenburglaan 247, 4385 KL Vlissingen